

АЙЫРУУЛА

Къол кётюрюу бузукъусуз бардырылыр ючюн

Россеин юристлерин ассоциациясы РФ-ни президентин айыруула бузукъусу бардырылыр ючюн жалынакысыз къарачулары корпусун къураганды. Аны юсюнден РФ-ни Юстиция министрствосуна КъМР-де управленясында билдиргендиле.

Россеин юристлерин ассоциациясы КъМР-де бёлюмюню башчысы Анус Целюсова айтаманга кёре, алай корпус Къабарты-Малкъада къураганды. «Алай бир кандидат жангы да тойлодоле, жалаанда айыруула тиийлисица, законда бузукъулукъла эгилмей бардырылыр ючюн корешедиле», - дегенди.

Къырап Думгае айырууладан сора, алай бузукъулукъла бардырылгандыла деп, жаммаутда къауылга башланганларын эсерип, ол «Сиз телевиденда да кёргенсыз. Милитерин. Биз бу хал къарачулары башчысын айыруулада кытарылыр соймайбыз. Аны себепли, къарачула сайлаулада бузукъулукъла ачыклап, халкъыга байы этил турлукудула», - дегенди.

Къарачулары корпусун КъМР-де координация советини элени - Россеин юристлерин ассоциациясыны аппаратыны башчысы Зарема Казанова уа жалынакысыз къарачула КъМР-де битю 365 айыруу уацкыда болукъларын билдиргенди. Ала республикада вуланы юридический факультеттерини 3-ю, 4-ю, 5-чи курсларын студентлери-

ТИКАЛАНЫ Фатима.

Коллегия

Терен тинтуден - шарт мадарлагъа

24-чи февралда КъМР-ни билим берю эм илму министрствосуну коллегиясыны кезилюу жыйынуу болганды. Анда аны 2010-2011 жылда иши шартын сомдан 2012 жылга борча белгиленгендиле.

Министр Сафарби Шахагосов айтаманга кёре, арт жылда билим берю сфераны айнуула кен аха къораттыганды. Битеу да проcentage жети жок милон сомдан кен кетгенди. Жалаанда 2011 жылда «Битеуле билим берюню регион системалары жагыртылу» проектин къорачна 198 миллион сомга жеткендиле.

Сопалда, докладдын билдиргенге кёре, сакъланган керюмюле алыкъа жокъудла. Аныкъа айтханда, министр ин оюмун ата-аналардан, усталардан да терк-терк эшитирге тошди. Хау, торкениле, жангы ишле шкыда бек кёриле, алай сайбилни биллимери къуандырмайды. «Шёндого болум бизни бир кесек жарытады, ишбилзини тынгылы сюзюн, кам-чилкилени кетерирге керекди» - дегенди ол.

Ахыры 2-чи бетеди.

Курортла

Солурга келгенлени саны ёседи

«Налыч курортла» аныкъа акционер обществода бардырылган кенгешде озган жылда ишни итоллары чыгарылгандыла. Аны юсюнден КъМР-ни Спорт, туризм эм курортла министрствосуну пресс-службасы билдиргенди.

Санаториялени, солу юклене башчылары белгилегенерича, ачыкъ акционер обществону иши игиленгенди, анга солуганлары ыразы болганылары юсюнден билдирюлерин да шагъатлыкъ эди. 2011 жылда битю да 38,6 миң адам солурга келгенди, аладан 70 процентин Россеини башха регионларында эдиле. Этилген жумушланы саны 2010 жылга белгилеширгенде, 33 процентте ёсюп, 311,5 миллион сомга жетгенди. Солурга келгенлени саны 1,5 кереге кёбейген эди. Алай бла таза фвайдадан 8 миллион сом алынганды.

Предпрятияны кесинде да озган жылда кет этилгенди. Бир къауум мекемляны эм инфраструктураны да жангыртхандыла. Мында урунганланы иш халкъыра солурга тиийлисица тоберге, 300 миллион сом багъасы санатор-курорт жумушла тамамларга эдиле 10 миллион сом таза фвайда алырға.

Бизни корр.

Чемпионат

Озган айыкъда Минги тауну тийресинде фрирайд-де RUSSIAN BIGMOUNTAIN FREERIDE - 2012 деген ат бла Россеини чемпионаты бардырылганды. Биринчи кере ол омык жыймакыдан алгъа бекон эди. Быйыл да анга къаралы спортну бу тюрлюсе кенг жайылган регионалардан 60 чакълы спортчу къатышхандыла.

Райдер бери бир къаууми кон алгъа келгендиле. Аланы «Чеге» къонакъ юйде орнатхандыла. Бир неча кюнню ала, учарыкъ жерлерини бла шагъырей бола, жаруу этил тургандыла. Фрирайдин этичилиги нечедо десон, анда спортчула трассаланы къауумула кирмеген тау жылда учардыла.

Солдан оңга: райдерле Бостанлан, Альберт бла Немир эм Джаппулары Оймай.

Бек кюлюу райдерле Минги тауну тийресинде жашайдыла

Старта хазырдыла.

Эришиуге уа райдерле 23-чи февралда чыкъгъандыла. Алгъадан чемпионатны юч кон бардырылганды деп оюм этилген эди. Алай кюнню хали бузула башлагъаны себепли аны алгъаракъ ётдюрюк бошаргандыла.

Спортчула учуп тошген тау жылда бек къыйына болганыла себепли алай къалайтын учарыкъларын сайларга эркин-кытай берилген эди.

Бери келген райдерлени араларында къарачайлы жашла да бар эдиле. Кырандыла Бостанлан Альберт бла Немир аладан билеридиле. Биринчи РФ-ни МЧО-ини. КъМР-де управленясыны къуатчысыду. Алтын тау жылда уа эди. Сноуборда уа лыжалда эригилю керюнюн башлагъанда кёчгенди. Бу чемпионатда кесине

да ахыр - 60-чы номер тошген эди. Альберт халкъла аралы чемпионатла къатышырға да хазырды. Алай ол мураты толук ючюн, спонсорла табарга керекди. Нек дегенде алай даржалы эришиуге къатышырға взноса 200-300 миңг сомга жетедиле.

Ахыры 2-чи бетеди.

Кёрмюч

Чирик кёлге уллу сейир къозгъай

Оңдан солга: Виктор Лягушкин, Игорь Галайда. Федерация советни члени Бечелланы Илияс (ортада), Черек районун администрациясыны башчысы Орунбасары Тогузгуланы Юсюн (солдан оңига ючюнчюсю).

Москвада «Золотой Дельфин» атлы халкъла аралы фестивалда Виктор Лягушкинни сурат экспозициясыны къууанчы халда ачылуу болганды. Аны омыкы ишинде КъМР-ни Черек районунда Чирик кёлге суу туюбюндери аруу жерле кёргозюледиле. Дагъыда кёрюмюле ол тиреде жашагъандыла андагы табийгатыны юсюнден айтхан таурулары бла видеоматериалла, дуняны фридайвингенд чемпионкасы Наталья Асвенко миллет жайрында тошген суратлары да бардыла. Ол экспозицияны «Чирик кёлню илму жаны бла тинтудеген проектни келеринде терт аны ичинде хазырлагъанды.

2011 жылдан бери бу фестивалга юч жоюге жуурыкъ адам къатышадыла, къарарга уа Россеинде, тыш къыралладан да жыйырма юч миңг чакълы бир инсан келинчюду. Бу жол ары Къабарты-Малкъарны келечилерини да баргандыла. Федерация советни члени Бечелланы Илияс, жыйылганыла экспозицияны ачылуу бла алгъашыл, ол бизни республикада келинчюлени себепли эгерине ышанганын айтханды. Черек районун жерчелешти администратциясыны башчысы Орунбасары Тогузгуланы Юсюн а керюмюч къураула алгъа ыразылыгын билдиргенди.

Фестиваль жалаанда бу сферда усталга угауы, анда башла тургъан дайверле да сейир эди. Алагъа ден сынамлы

инструкторланы башчылыгында энци басыян да ишленген эди. Тышдан къонакъла кёрелеринден сора Чирик кёлге кеслери келип къарарга сыйгелерини да айтхандыла. Жууукъ заманда Нальчикде Виктор Лягушкинни ишлеринден керюм къуар мурат барды. Андан сора да, Пермьни университетти, республиканы ара шахарыны илму организациялары эм Италиядан дорбуланы тинтилеу да къатыш, Чирик кёлге экспедиция барлыкды, дегенди Илму-тинтуу араны башчысы Игорь Галайда.

БЕЗЮЛАНЫ Залфина. Черек районун жерчелешти администратциясыны пресс-службасы.

Кенеш

Къошакъ борчла белгиленгендиле

КъМР-де ич ишлени министрли полицияны генерал-майору Сергей Васильев тонена расту билкалы селектор кенеш бардырханды. Анга Къабарты-Малкъарда МБД-ны службаларыны бла бёлюмлерини оюнуучлары къатышхандыла.

С.В. Васильев быйыл 4-ю февралда болукъ айыруула хазырланган кезюнде эм аланы башларга турун къалай къошакъ мадарла этилуге керек болукъларыны оюсондан айтханды. Болукъ къатышкы кетти къагъдан кезюнде Къабарты-Малкъарны муниципалъный къурауларыны оюнуучлары ич ишлени

органлары бла келишюмюнде ишлеуе схемасына кере нечере керилеси бла шагъырейленгендиле.

Айыруу уацкылары тышханда къулукъ этерик службалагы ишни къолгъа ышануу алырға кереклиси эсертилгенди. КъМР-де МБД-ны бёлюмле, управленялары ол кон иш юсюнде эм командировкада болгъан къулукъчуларыны кёл кётюрюна болула, анга къурауларга керекдиле деп айтханды.

КъМР-де МБД-ны пресс-службасы.

Ювлюе

Игиликни сормай эмиу - аны баш жоругъуу

Бу кюнлде республикада Белги жамоут къулукъчусу, «Бум-Банк» таматасы, Халкъла аралы черке ассоциацияны башчысы, Халкъла аралы адыг академияны академиги Кашобби Ажахов кесини 60 жыллыгын белгилегенди. Биз онга тобел, ушакъ бардырыбмыз.

Каншобби Музаировни, 60 жылгъа адам уллу жашуу жок бола жетди. Жетишимлерини, Жылны ахарына дери уа Минеральные Воды шахарда да филиалыны ачарга мурат этебиз. Дагъыда бир-эки айдан Владикавказда да бёлюмюле болукъду.

Бюгюнлюкде «Бум-Банк» 220 адам ишлейди. Бизни банк карталарынызы 45 миңг адам хайырланады. Ол а аз тойлодо.

Аны ючюн банкоматлары санын да кёбейттибиз. Шёндюле измилеуе тиийлиш жумушлары тамамларга, заманга кере технологияны хайырлангырға корешедиз.

Кредит портфельбиз, федераль банкла бла тинтештиргенде, алай уллу тойлодо - 1,5 миллиард сомга жетеди. Алай бизнича регион махемеге ол да ич кесек аханды. Кредитден сора да, биз башха жумушлары да тинтүрүбүз - ача переводла, жылда. Азыр къауулан санына кере уа республикада экинчи жерге чыкъгъаныз - «Сбер-банкны» ызындан.

Бизни 20 миңдин арттыкъ вкелчигилерибиз, Битеу да бирге уа 60 миңдин астам клиентибиз барды. Биз муратлы жумушлары санын кёбейтир, аланы качеством илгендирирге, шёндюле технологияланы сингдирирге.

Ахыры 2-чи бетеди.

Программа

Сатыу-алынуу - жангы гаражагъа

Элбрус районун жер-жерли самоуправленясыны Советини кезилюу сессиясында 2012-2015 жылда административ территорияда сатыу-алынуу айнитуну муниципалъный программасы къылып этилгенди. Мемлекетчи кеңешчи-жер-жерли администратияны экономика, прогно салуу эм сатыу-алынуу управленясыны налынгы Елена Асдуллаевады.

«Елена Николаевна, районда сатыу-алынуу жаны бла адамлары жумушларын жалчытуу болуму не халдады?»

«Сатыу-алынуу къарарында ол, айтхай да, уллу ыразы этерчюды деп, махтанчыра тойлодо. Розница сатыу-алынуу, энци айтханда, аш-азыкъыга кирмеген товарлары сатыу-алынуу къарарында, анга кере уа бир адамга тергенде аныкъа, уллу тойлодо. Бир кибик товарлагъа хайырлануу багъала эмда аланы дифференциациясы өсленири эсленди. Кёбюссонда эпледе сатыу-алынуу этген жерле жетишпейдиле, азыла нежа къудула.

«Сиз энци ёлпоп айтырча сатыу-алынуу айнитуну къалай магъанылы проблемалары барды?»

«Айтханычма, сатыу-алынуу онгарыны ич сымтада бла байламлы тохташхан ёлчими алаша болганыча (халкыны бир адамга тергенде аха фвайдысу уллу тойлодо), тыш онгары да (райондан тышханда ачыны тиийлишини ич хайырланымгъаны) алашадыла. Экинчиден, аш-азыкъыга кирмеген товарларыны рыногунда конкуренцияны ёлчими гичтеди. Ючюнчюден а, эл мюле розница рынок ич айнитунганды.

«Мен анылагъандан, бу дагъы»

Ахыры 2-чи бетеди.

Ахшы терелени жангыдан къурайыкъ
5 бет

Самоворлары битеу Россеиде юлгоге саналгандыла
5 бет

Кинематографда жарыкъ ыз кюйганды
6 бет

Бек кючлю райдерле Минги тауну тийресинде жашайдыла

Ахыры. Аллы 1-чи беттеди.

Старт башланган жерге ала, «Мир» стадиондан Иарика бля кёторюлөт, дагыда бир кесек жылжыла учун жете эдиле. Эршишүлени баш судьясы белгили райдер Байдаланы Александрды. Анга Шауаланы Мухтар, Геннадий Харченко, Алексей Бодолласин, Сабанчылы Аслан, Байдаланы Альберт, Кирилл Анисимов болушудыла.

Алай бла эки конню ичинде бардырылган кватыю керенден сора бизи элбрусчу жаш алчылыкны чакындамагандыла. Ала тау лыжада дисциплинада биринчи оч жерги алгандыла. Судьяла бу торлюсионде экишюр ючюнчо

эм экинчи жерле берирге оную этген эдиле. Алай бла биринчи жерге уа Езделаны Иарис чакырганды. Эсилан сапакчы, быттар ол Домбайда Россияны кубогу ючюн эршиуде да онгул болган эди. Тишируланы араларында да терс-кочлу Светлана Кузнецова да Россияны чемпионкасы болганды.

Сноуборда уа жерлешибиз Павел Гурдин, Красная Горнякынан келген Александр Уткингне хорлатты, экинчи жери алганды. Тиширулда уа хорланмы москвачы Евгения Герст белгиленди.

Башда чертгенбишча, Фрирайд спортун бек кыштын торлюпиерденди. Александр Уткин айтканга көре, ол себепден аны бла эңди юрөшүн

Эршишу барган кези.

башлаган спортчулагы Минги тауну тийресинде учуу кюркыуу.

Нек дегенде мындагы таула кыйындыла эм аладан хатахасы тошор ючюн, эңчи техниканы билирге керекди.

Сноуборд дисциплинада ючюнчо жери онсенгизлик кырачайлы кызы Токьябаланы Фатимат алганды. Ол жукча кыарны тюрбиюне бузуу эслемей жыгылып, бетине жара салганды. Алай, анга да

кырамай, эршишюу андан ары бардыры, алчылы кыаууна тошгенди.

Алай бла бу чемпионат кыралы бек кючлю райдерле Минги тауну тийресинде жашаганылар ачыклаганды.

ТАППАСХАНЛАНЫ Аминат. Суратланы ХОЛАЛАНЫ Марзият алганды.

Терен тинтиуден - шарт мадарлагыа

Ахыры. Аллы 1-чи беттеди.

Доклада сабий савдала жерле жетмегини юсюнден да айттыганды. Бусугагата онтогуз минг сабий юйде турардыла. Былайда алачы аналары иште чыгылмадалагыа тюрбию бек уллу проблема. Хата - сабийчи кереклисина айнемаганындады. Анимле айтканга көре, садиктеге юрөгөн балачыкыла школда ары бармагандан эсеги окудула.

Ызы бла министр ёкюс сабийлини жашуу журтла бла кылай жалчытылганылар айтханды. 2009-2011 жыллада 98 фатар сатып алынганды. Жалаанда 2011 жылда федералны бюджеттен бу иште деп кыргыз сёз миллион сом келгенди, анга, республикалы бюджеттен да ахча кышулуп, 71 жашуу журт алынганды.

Факмулу сабийлеге да эс бурланганы турды. 2009 жылда бизни университетте бек кючлю окуганы школчулагыа деп личи ачыганды. Ол интернатча ишлейди, узак элден келгенде да мында окууга онгола барды. Олимпикаларга кышчаланы саны да ёсуп барды, 2010-2011 жыллада заочны предмет олимпикаларда 5124 окуучу билимгери сынаганды.

Школда, жалаанда билим беруу бла чекленип кыалмай, сабийлини сауукчуларын да ючюнден республикада элиги эки спорт школдан онсенгиси билим беруу сферасында. Спорт школлага 33420 адам юрорююде, аладан 27456-сы онбеш жыллары толмаганындады.

Министр школ жашауда уллу торлюпиерли юсюнден айтханды. 2012 жылда биринчи сентябрден башлан - Основы религиозных культур и светской этики деген предмет кийирилип билдиргенди. Ол аты молдулан кыралганды: ислам, православие, буддизм, иудаизм культурулары мурдорларын, светская этика эм битеудуния дин культурулары мурдор. Бу аты молдулдан бирин сайларга керекди торлючю классы окуучуусу арчынысы бла.

Бу предметти арталында окуучуу тюрбиюле деген биренюу да эркинлиги жоксуд, ол федералны стандартча киреди. Сёз ючюн, биз кызырал школга келет: «Аны сабийли тилеги факмулу барды, аны себепли математика дегенге юрорюк тюрбиюсү», дегенге эркин тюрбиюсү, нек дегенде стандартагыа көре, математика, тил да окуучу программасы кирерди.

Неге барды эркинлери ата-аналаны, окуучуланы да? Модульну сайларга. Министр айтканга көре, халкыны асламысы «светская этика мурдорлары» эм «битеудуния динлени мурдорлары» деген модульланы сайлагандыла.

Жангы предметтен дерслини дин ахула угмай, школ устазла бардырыкыдыла. Шхагапове билдиргенге көре, бу башламалыктыга ыразы болганыла, болмаганыла да бардыла.

Жыйында школаны ырысхы-техника мурдорларын ючюлендирге кереклине чертилгенди. Бир-бир окуучу юйлени мектептары шёндөгү изомлеге кийлишебиле. Аланы тат халгга келтирир ючюн, жалаанда кыралдан болушук сактал турмай, бу школда окуганыла, азы бла бизнесмени болган жашла кюларындын келгени этсе иги болушук эди, дегенди министр.

Коллегияда жамауат школну жашауна тири кыатышканы да айттыганды. Жаш адамларыбызны билимгери - бизни тымблагы конюбюзюдо. Аны аныгалагана кёндөн кеп болуп барардыла.

БАЙСЫЛАНЫ Марзият.

Сатыу-алынуу - жангы даражагыа

Ахыры. Аллы 1-чи беттеди.

Сатыу-алынуу магнаныла азда перспективаны жолларны кылай кереси?

Сатыу-алынуу инфраструктурасыны жангы объектилерни ишлетууге бурлуган инвестиция проектени жашауда бардыруу, азыны администрация территорияда орнаштыруу оптимизациялауды, ишчи жайырылганын кёторюуде. Башка райюналы ачы сынауларын билип, иште сингирди. Сатыу-алынуу предпритияларыны бла организациларыны иш келлююклерин кёторюуге себеплик этюуде. Сатыу-алынуу ишчи бардырган миопк юрорючюно субъектиени араларында, бирге ишленуу курауда, кёрмочлени, тармактаны, башка мадарланы тири кийирге керекди.

Программада кылай шарт иште белгиленгенде?

Бек алга муниципалны алдында сатыу-алынуу ишчи тат халгга келтириу мадарлы ачкыларн жараштырырга эмда кызыл этерге керекди. Жангы мадарлы ачкыла көргө ичти предпритияны тельствотса себептик этюуну жерле ишчи фондуну ишчи кёторюуге болушук алынуу вопрослары жаны бла сатыу-алынуу субъектине риню консултация болушук эти-

лирге тийишледи. Товарланы сатыуу рыногун кенгиртер муратда продукцияны кёрмочлериине бла армаркарлары, кыару-конкурларына сатыу-алынуу объектирин кыатыштырырга керекди. Эркин этилмеген жерледе сатыу-алынуу ишчи бардыруу бла байланы шартлага кыажуулукчу райдерин курауда.

Адамла аслам жашаган жерледе аш-азык эмда аш-азыкга кы кирмеген товарланы асортиментини кеп болган сатыу-алынуу жангы топкарлары техника белгиленди. Сатыу-алынуу предпритияларыны жангы даражада кыатыштырырга керекди. Адамла аслам жашаган жерледе аш-азык эмда аш-азыкга кы кирмеген товарланы асортиментини кеп болган сатыу-алынуу жангы топкарлары техника белгиленди. Сатыу-алынуу предпритияларыны жангы даражада кыатыштырырга керекди. Адамла аслам жашаган жерледе аш-азык эмда аш-азыкга кы кирмеген товарланы асортиментини кеп болган сатыу-алынуу жангы топкарлары техника белгиленди. Сатыу-алынуу предпритияларыны жангы даражада кыатыштырырга керекди.

Адамла аслам жашаган жерледе аш-азык эмда аш-азыкга кы кирмеген товарланы асортиментини кеп болган сатыу-алынуу жангы топкарлары техника белгиленди. Сатыу-алынуу предпритияларыны жангы даражада кыатыштырырга керекди. Адамла аслам жашаган жерледе аш-азык эмда аш-азыкга кы кирмеген товарланы асортиментини кеп болган сатыу-алынуу жангы топкарлары техника белгиленди. Сатыу-алынуу предпритияларыны жангы даражада кыатыштырырга керекди.

хайырлануу, аш-азык товарланы маганалы торлюперини багыалары мониторингери бардыруу, районну жеринде чакырылган эл миопк продукцияны сатар муратда армаркала курау, дагыда башхаларыдыла.

Ахча бла жалчытууны ёлчелери бла источниклери кылайык, аладан сора да программаны жашауда бардырууну ахыр кёрюмдөлери кылайла болушукдула?

Ахча бла жалчытууны суммалары жыллага келешингенди, ахча бёлюмю источниклери уа районну бюджет, бюджетке кирмеген фонда, эңчи иели инвестициядыла. Битеу-кыранча 14 930 миң сом болурга керекди, алай алагыа торленууле кийирлиге болушукдула. Биз сакылган кёрюмдөлуе уа - адамла бу жаны бла жумушлары жалчытууна кячестюону кёторюу, районну жеринде ишлет турган сатыу-алынуу предпритияларыны анын кёбейтуу, бу сферада кышакы ишчи жерле курау болурга керекди. Дагыда сатыу-алынуу кураудан битеу даражалда бюджетлеге наложалдан тошген ахчаны кёбейтуу жалчытылынырга керекди.

ТЕМИРЛАНЫ Анагоий.

КЪАЙГЫРЫУ

Сабийлеге - китатла бла фильмле

Кеп болмай КъМР-ни Жамаут палатасыны СМИ-ни эм культураны вопрослары жаны бла комиссиясыны членери, аны башчысы В.Вороков эм РФ-ни Госфильмфондуну Шимал Кавказда келечиси Г.Наводничий Нарган элдеги «Ексюс эм ата-аналы кырамай кыойган сабийлини школа-интернатларында» болгандыла. Тобешуини кезиюне школу библиотекасына саууга берилгенди - художество литературадан жюз том эм DVD-дискени бек иги фильмери бла комплекти.

Шёндөгү цивилизациялы объекто, дегенди Вороков, бир заманда да болмагандыла уллу эс бёлорге керекди ёсуп келген тюрбию ниет эм культура-жарыкландыруу кийиртуйене бла ёсуюене. Келир жол Владимир Халидович интернатдагылыга Кыбараты-Малкыарны, аны ариу табигыйатыны эм республиканы билими адамларыны юсюриден фильмерини саууга этерге айтханды. Гитча сабийчиклеге уа (ала бери 3-жыллык заманларанда тошуде), сёзсюз, мультфильмле келтирилди. Г. Наводничий а устазланы коллективине алачы балагага сыймектиклерине, алага саглан кышыллары ючюн ырызаныгын билдиргенди.

Сабийле уа кыонакылагыа интернатны жашаууну юсюнден хапарлагандыла. Бу школ жалаанда окуучуладан бла классадан угмай, чынтты ююрюледен да кыурадыла. Аланы хар биринде 8-10 адам барды. Интернатка тууган эгечле бла кыарындашла тошуде уа, ала дайым да бирдегиле. Ююрде таматаны борчун толтурдыла, ала гитчелеге дерслирин этерге болушардыла, башка жумушларыла да кыурадыла.

Школа-интернатны директору Алмуслан Алмишенов Борков «ёрсине саулай тауруду кеси», дегенди. Биргеисине ишленгени атырандын ол кыонакылы барысына да ёкюс сабийлеге былай эс бурганлары ючюн жорек ырызаныгын билдиргенди.

ЕЛМЕЗЛАНЫ Расул, КЪМР-ни Жамаут палатасыны пресс-службасыны таматасы.

Игшиликни сормай этюу - аны баш жоругуу

Ахыры. Аллы 1-чи беттеди.

Банкла, жалаанда ахча ишлеу бла чекленип кыалмай, адамла болушук да эте болурла...

Школлага, башка сабий урешденилега болушакы. Андан сора да, адамла торлючюрлю тилекле бла келедиле. Бизни эңчи комиссиясы барды, хар жылдан да аны фондун толтурбай. Алай мен, ол, бу жанда уруук иш этенбиз деп, мактаулу иш эткенбиз. Неке керекди ол? Сен бирлеге игилик эте эсенг, ала болушук деп жорешесе ансы, аны юсюнден халкга та белгиси болсун демейсе.

Сиз КЪМР-ни Жамаут палатасында законланы игилендириу, кырал влать органылы ишлерине жамауат контроль этюу, кюркыуусулук эм про нызамы вопрослары жаны бла комиссиясыны башчылыгы этесиз. Кылай сунасыз, палата граждан обществону борчларын толтурурга себеплик этен амал болганымы?

КЪМР-ни Жамаут палатасы кырал влать органла сыйламаганды - эки жыл да толмаганды. Жетишмелерибиз бардыла, алай тамамланмаган ишле да аз тюрбиюле. Мен акыл этгенден, бу организация заманында энгола жараштырылганды. Ол жамауатын жерметине тийишли болуп дер ышаман.

Проблема уа бюгонлюкте кёлдө. Аягы юсюне эңди бола барган организацины алачы барысы да тамамларга кылулдан келип тюрюлюду. Хуа, биз ишлейбиз, адамлага болушакы деп ышаман, алай болууну саулай торлендирге кыыйынды. Аны себепли мен субъектиени башчылыгы алырдыга кереклини дурус кёрөме, аны бла байланы Федералны законла кыабил этиликлерине бек ышаман. Нек дегенде ала башыдан салынганларыны хатхасында халкы влать органла ны курауга ахча кыатышмай кыалган эди, аны ишине контроль этюуну юсюнден а айтмай окутук кыоймай.

Эңди уа жамауатын влать «оноу» этерге амаллары кёбөрө болушукду.

Сиз башчылык эткен комиссия про нызамы вопросла...

рына да кыурады. Республикада уа арт заманда ол жаны бла халк кыыйнды. Сизге праволарны кюроругарга болушук излеп келгенге бармыдыла?

Хуа, ол жаны бла тарыгуула кёлдөле. Республикада право нызамы болууну бир неча жере палатаны жыйылуларында да оюзюлдөн. Бу кыураула наден башланганлары аныгыларга, тинтирге жорешсеби, алачы тыяр ючюн, не зат этерге керекди деген сорууга жуурада излейбиз. Халкы торлендирюр ючюн, а жамауат саулай биригирге керекбиз.

Онтта кыайтарып айтмаймы, палатаны кыураула аралы политика бла байланымы. Сиринда болууну ООН-ну сессияларында да бир неча жере озгендиле. Биз билгендиктен, анда черкесиле 100-120 мингге жетедиле. Былайда айттыргымын, анда битеу кавказылагыа да черкесиле дедиле, ол санда кыурачыйлылагыа, таулулагыа, дагыстанылагыа, башхалагыа да. Биз да миллиетерне кёре айтырмайбыз, ала барысы да бизни жерлешсебириздиле.

Кыраи билгенден, бу вопросу РФ-ни Федерация Советинде да озгендиле, жуук заманда Сиринга ишчи кыууу жиберге белгиленди. Бюгонлюкте уа республикага 15 жерлешибиз келгендиле, алагы кылулганды келгенча болушук этгенбиз. Сириндан студенте да бардыла, бу кыыйн заманда алагы ата-аналары ахча бла болушакыла да, бу жумушун да кеси болушукга алырбайбыз. Россиялы закондан чыкмай, ата журтлуларыбызга болушукрга кюрешибиз.

Битеу 100 миң адам да бизге кёчмезиклери багмыды. Болса да тыз кыралдан жерлешсебиризини уллу кыуууну келесе, ол социалны кыуаула туудурмамы?

Бизге кеп адам келликчи делляматма. Аланы Канадага, Тюрке, башка кыуралга да чакырадыла. Алай барысы да кёчөбиз десе да, кыранды кыарындагы кылай болушук кюрорукы? Ала урушдан кыа чалдыла, биз алачы мында сакталганыбызны билирге керекдиле. Башка адам кыыйнган заманда, тынчыйып, бир жаныдан кыалырга эркин тюрбиюсү.

Сиз жамауат иште кеп заман кюротасыз, солугра, сойген кыайтыгыны окууга уа кыатышамысыз?

Бир ишчи бошоп, башхасына кёчөм, бир жумушун тамамлап, башхасын башласам - ма ол заманда солуам.

Ушаккы **ТОКЪЛАНЫ Фатима бардырыла.**

Тобешуу Жигитле - кыутхарычула

Кыарачый-малкыр жаш тюрбию болушук этюу «Эльбрус» фондусу РФ-ни МНС-ини КЪМР-де Баш управлениыны кыутхарычулары бла жолугуу болганды. Билей жыйылы мындан алда да этген эди. Эльбрусондиге, ала аны жерчелди, мын кыурап бардырган журналист Герийланы Асияттан антта да бу ведомствону жигитлери бек кезулюсону кыурагын тилгендиле.

Жарсууга «Эльбрусондиге» кыонакыга, торлючюрлю сылтаула бла байланы, ары чакырылганылары барысы да келамалгандыла. Алай, жаш тюрбию ишленген курау, ары РФ-ни МНС-ини КЪМР-де Баш управлениыны излеу кыутхаруу отрядыны таматасы Алексей Козырев, аны орунбасары Малькондуланы Кязим эм кыутхарууну Кыйчуланы Азамат келген эдиле.

Ондан солга: Аналаны Марат Алексей Козыревни саууга-ланды.

Анны Нек дегенде ол кыутхарычууну юкюрюнде тууру эткенди. Ызы бла тобешууге келгенге кыутхарычулары ишлерин ачыклаган видеорлик да кёрюстюлдени. Андан сора ол кюнго жигитлеге соруула анда да кеп болган эдиле. Сёз ючюн, жыйылганыла ала биргерине ишленген ители кылай сайлаганылар эм юкюретгенлери сейр эди. Школхуадан бири уа: «Итигиз тас болса, сиз аны излеймисиз?» деп сорган эди.

Бизни итерлибиз тас болмадыла. Ала да бизде экзамене берелди - дегенди Алексей Козырев. Андан сора уллу, гитче да андан кёкюрөклериндеги майдларын не ючюн биргерленери сорганды. Аланы хар бири да тынгыла халар айтханды.

Тобешуини ахырында «Эльбрусондиге» Налькидеги бёлюмю таматасы Аналаны Марат кыутхарычулары фондуну прокуцисы бла саууга алганды. Жыйылууга келгенге жигитле бла сойюп суратла тошудени.

ТАППАСХАНЛАНЫ Аминат. Суратланы ХОЛАЛАНЫ Марзият алганды.

Актерлер оюндан сора автор бла (онг жанында биринчи).

Ахшы төрелени жангырган кырау

Көп болмай Кырарачайны кырал драма театры. Нальчикте келип, Аппаланы Билянны «Кыран алмазга ант» деген комедиясына көре салынган оюнун көргөзгөндү. Малкыр кырауучу кырандаш халкыны артисттеринен арзудан бери да тынсык болуп тура эди да, аллага жарык тубөгөндү.

Солдан оңгига: Төмрөзаланы Руслан, Къоркъмазаланы Фатима, Гоцияланы Руслан эм Дотулананы Энвер.

Бусагатта жалкыбызда бек улуу проблемалардан бири - жашта заманда оюленим, адам саны да тийишли көшүмүлманынды. Аны төгөргөндө кыралганды пьесада иш. Көп нөтөр эти эгедиле гитчтерини эки жыйынды кыж болгунучу, бири да оюленимге.

Өлдеде теңгени араларында чам атла атаганды да төрөди. Драматург да хайыр-жаңыды аты Мырда, Төмрөзаланы Руслан ойнаганды), анты биринчи бузуп, Фатиманы (Къоркъмазаланы Фатима) келтиреді. Ол аны алык тубюне туюш кыралганды деп, шүкөлөрү бедиле эгедиле. Келини көре теңг кызы Аза (Бадахланы Асият) келеди да, жашалдан бири Хусейн (чам аты Багуш, Дотулананы Энвер ойнаганды) кызыны сойок кыреді. Эки жаш да, бир болуп, оюнчюне теңгериңден жашырып, Хусейн бла Азаны бир этерге кюрөшөдиле.

Алай Ахмат да (чам аты Кардан, Гоцияланы Руслан ойнаганды) аллага колдатырмаладан туюлду. Азаны атасы кылуучу Анзор Топшаевиче Хусейни атындан, кызын анга эрге беририн тилеп, завлениме жазды. Алайда да бир кызуум кыраыгандан кутулуп кыранда Ахмат да, келин келтирип, эки шүк да тыйларын бир кюн этерге келешедиле.

Саяхатта былай болма беймалмы көп тюрлю халкыны көрөгө боллукчу. Ол драматургну фантазиясына, фахмусуна көре кыралкчыкты. Аппаланы Билян, көп тюрлю чамны хайырлана, актерлар да кесирин аймак, сахнада колко тохтамайды. Шүкөлөн араларында бир бирлерине ачыкчылык, жылуулук да көп тюрлю амал бла көрөндөдиле. Биринчи кыратын алган Мырдааны юй бийчесинде алдында, жашка да көп жетиредиле.

Бир кесеккеке чюлөгөн шүкөлүк арта буютанда кюч алды. Жашла оюленимге теңгери юй бийчесини хайры бла табдыла жашаган кырангенирден да. Алай бла авторну, театрында да идеясы мынга келди: тиширсузду жашау татыуу, магьаналы да болмайды, суйгени бла оюленимге эр кишини насый сакталды.

«Кыран алмазга ант» деген оюнун биз шахарда көргөн афишаларында ол музыкалы комедия болганы айтылганды. Сөзсөз, музыка, жыр, терсуду да бу жанры алдында ландрьюмурунда, аны буютанда жарык эте. Алай мындагы жырла анга бир тюрлю магьана, кыуат бөргөндиле деген кыйында. Актер, фототраматиманы хайырланат, жырда да усталкылары бирча жетмегенлери себепти ала оюнган хазна керекли көрөмөгөндиле.

Оюну режиссеру Тохкучеланы Борсини, художник Абайханлы Мусаны ишлерин белгилеп айтыра туюлду. Ширмалдан бла жабыуладан кыралган декорация озган өмюрюно ал жылларын эстертедиле. Спектакльде режиссердан эс актерла кыраты ишленгенде да көрөпюн турды. Ала, артыкча миллет комедияла, кесирини фахмулары, импровизация этгенлери бла оюнларны кыралкыледиле. Аны бу жол да көрөбө.

Дагыда, Кырарачай театры спектакльдерине кырау, ала ны артисттери тилин татыууну чыгарганына, сөзгө көп тюрлю магына бере билгенлерин дайым да туюшөбөдү. Алайга мени кырууда тынгылап тугулугуна келеди.

Театрны белгиле, сынаулу актерлары Ертенланы Борис, Төмрөзаланы Руслан, Гоцияланы Руслан, Дотулананы Энвер сахнада бириги ишленгендиле. Ол көч теңгени арсама туюшган куллуучу Анзор Топшаевич да аладан арта кыралкчы туюлду. Аны бла Карданчы суратлары энци концерт номерге окуна бурулду. Хар кабинетине киргени патриот сезимин сынгандан кылуучу, колонуна «Кырарачай» газетини алып: «Сен «Кырарачай» газетте жазылганмысы?» деп сорорду. «То процент жазылганмы?» деп жуулаганды аны анга азлык этгенме, дагыда кырайтар: «Заман газетте уа жазылганмысы?» дейди. Биз анылайбыз, ол импровизация, аныга зал келеди, сөзсөз, бизни газетте да саяхатчыны хышчууну көрөндө, оюнган да андан бузукчулук туюшөйдү. Спектакльде былай актерларыны кочлери бла тугууган сөзө, чамла эркиндиле.

Жимилет театрлары сахналарында ичигилени проблемаларын көргөн пьесала көпдөн-көп болуп бардыла. Ол «аруудан» кыраачайлыла да кытуулаганды. Алай артисте Гоция улу бла Ертен уюну ол көсиги кесирини фахмулары, айтханымча, импровизацияны кюч бла эстрада номери бурдалы, кырауучу аладан көзөн алаймады. Алай адамлыгы, ахшы ишлери, жашылгында уста бокчу болгону да белгиле Анзор Топшаевич анга терсигин айтырғы келген Карданчы ичти бла санайды. Тамат бокс колкыларын кыюларына кийгени сайын жаш андан къоркөгөнүн, жыл саны келген эр кишини алыкча да анга кырауучу жетеригин актёр чам халда ачыклайды. Аны бла теңг ичтү, мазлыгында да анылап, жаш хар бирден амалы бла кутулугура көрөшөдү. Бир шешаны ичти бошоп, Кардан айтханай, куллуучу киши экилтирик шешаны чыгарганында, ичгени бурнуна жетип турганы жаш ол халин болмаганына колуюло, тоз да көргөзөтүдү. Русланны комедиягы жуери дагыда бир көрө толусулай ачылды.

Ертенланы Борсини уа бизни бир арзудан арзудан тандыды, аны искусствога жолу Малкыр театрыда башланганы да эскизбиди. Аны себепти Энвер эм Ертенланы Борис КМР-ин Култура министрствосуну сыйлы грамоталарына тийишли болганынан айтханай. Бу шарт актерлары келлерин көтүргөнү ала да жашырмаганды.

САРАККУЛЛАНЫ АСИЯТ.
Суратланы МАМАИЛЛАНЫ Алай алганды.

ТУКЪУМЛА

Самоварлары битеу Россейге эм айырмагы саналганды

Азуланайкы деп, бир жол жуурум бла шахарда аш оюлөдөн бирине киреби. Суусан шешала болган тапкада Тулада кырандашша болшалап атын жеринде фабрикада чыгарырган арзтегили самованы көрдүм. Асыры аруудан жам-жым жылтырайды. Бир кыабгырасында да бийик, даражалы көрөмөчөдө алынгандан төрт майдалы сураты, башында уа тукумуну тамгалары бардыла.

Боташлары бизни республикада да белгиле тукумлардан бирли. Поэт, драматург, Россей Федерацияны искусстволарыны сынчы кулуучуку Боташланы Жараматны жашы Исаны, физика-математика импунаны доктору, профессор Боташланы Ибрагимни жашы Хасанын айтырғы боллукчу. Кырарачай уа аскер-маат, физика-математика импунаны доктору, профессор Боташланы Хусейни жашы Къанамат, физика-математика импунаны доктору Боташланы Илиясны жашы Азрет-Алий, композитор Боташланы Хусейни жашы Руслан эм башкалар ошталаны орус атууларыны Мурдуору салгандан адамга Тулада саут чыгарганды элде жашагандан сандогорчи, Липецке, Олондоч заводла ишлеткен Иван Тимофеевич сандык (1878-1938 ж.ж.). Аны жашлары Александр бла Родион эм тудуктары Андрей бла Иван атылары башланган иштин андан ары бардыргандыла. Ала кыралда темир чыгаргандан эм улуу промышленникте болгандыла. Алай бла была Россейге бек бай тукумлардан бирлерине кирип төбөйөрдиле.

Выкса шахарда, аскер заводла андан сора да, улуу усадьба, килиса аллэй платина ишчелери ала федеральны магьанасы болганды эспертмеге саналдыла. Гусь-Железны шахарда уа айбат

Озган өмюрлөдө сарооварларга улуу союлөдө болды. Жыйырманчы өмюрюно ал жылларында быланы фабрикаларында ол суу кырайткан адмчыны 54 тюрлюсө чыгарыла эди. 1896 жылда Нижегородский шахарда бардырылганы көрөмөчөдө аны оюнчю боташлаганы эм бийик сауыга берилген эди. Андан сора да, 1903-1904 жылда да Петербурда, 1911 жылда Парижде болгандан көрөмөчөдө да сыйлы сауыгала алгандыла.

Бу тукумуну орус бутакчында көп белгиле адамлары болгандыла. Ол санда Москвада зоопарк ишлеткен, Россейде биринчи болуп кырайткычыны башлагандан, меценат Александр Степановичи, генерал-лейтенант Никита Михайловичи, Совет Союзун Жигити Николай Ивановичи эм көп артистлени, врачланы айтырғы боллукчу.

Мешени ююсонден асламыркак айттайым. 1934 жылда тугуанды. Атасы Николай Александрович Граждан инженерини хазырлаган институту турсаңды. Анысы Мария Васильевна Кокорева бла сандогорчи оюурден эди. Революциядан сора ол кырал куллукунда ишлей турганды. Алай 1930 жылда тугулады. Урушун көзүндө уа оюурюн болсаны, андан Бакуга көчөрдиле. Ызы бла Оренбургта. Анда, тауык орусча, бир оюкчөкөдө жашагандыла. Николай Александрович анда арууп өлгөндү. Ююру уа оюу жылдан Москвага кырайтдыла. Алскый школда ити окуйтуну. Математика олимпиадаларга кырайттышып, хар заманда алчыланы санында болганды. Сора Москваны

Солдан оңгига: Алексей Боташев, Олег Пундстрем, Билл Клинтон, Владимир Путин.

Ол Россейни музыка културасын айтырғы улуу көшүмчүлүк этгенди. Анга тийишлениса багыта да берилгенди. Ол Россейни искусстволарыны сыйлы кулуучусу, Халклар арасы Восток-Европа университети махтаулу доктору. 2000 жылда президентте Владимир Путинге бла Билл Клинтонга көрсөткөдө джаны энци концерттер жергөктөгөнүн сандык эди. Аны биргөсүнө Олег Пундстрем, Пётр Петровичи сабий ансамбли эм Игору Бутманны квартети болгандыла.

Ошталени ишти кыруу джарышлары, андангы кызын алып, Ол Россейни профессионал литераторларыны союууну председатели. Жаматуу палатаны, Россейни творчество союуларыны координация советтерини членери.

Алексей Боташев жыйырма жылны ичинде тукумуну тарканы оюсондөн материалла жыйганды. Анын китап этип чыгарганды. Анда көп таурула, белгисиз шарттар, архив кырагы бардыла. Китапта, тукуму таркандан сора да, Россейде дунда болгандан улуу магьаналы ишлени оюсондөн да айтылды. Ол бизни халкыны тарканы төрөн ачыкчыларга да себептик этеди.

«Баташ» киталы оюсондөн айтырды аны жерлештерибиз жашычула Мукуланы А., Таумырзаланы Д., Османлы Х., Жаңгулананы И. Бу тукумуну оюсондөн жазганылары эспертик. Огары Малкырада эски Кюномон элини алпында, чечирени сол жанында оюнткан кыла барды. Ол Боташланы кылапары эди. Кюномон баш жанындагы уа Абайканысы. Бу эки тукумуну араларында не кыайгычыныганды эсе да, уруш-туюш болдыла да, Абайлары Боташланы кылапарлары оюнда, адамларына уа илден көрөтөшөди. Ол заманда ала жети кыранды бол эди. Бирлери Кырарачайга көтеди, экинчилери Дюверге өтөди. Бек гитчилери уа алыгы Балыгыт барды, андан Кырарачайга көчөдү.

Кырандашадан Хубол бла

Темкуку атарын тукумга буруп кырагандыла. Огары Малкырада Кюлоуру сырты башында, Курнайт сууучуны жажасында улуу таш барды. Аны Боташ таш дейредиле. Кичи кырандаш уа Кырарачайда тау этегинде аруу жерни сайлап, Хурук эли кырайды. Бу көш сөздө. Биринчи көсөги Хуру деген таш төбөдө. Экинчи көсөги куз-сок деген жюкчү магьанасы тугады. Кызык айтаңды, ташсыз жер болды.

Кыауум замандан тукум жашылары бла айтыла башлайдыла. Ол замандан бу тукумдан бир ар киши Тура шахарга көтеди. Алай да орналып квалды. Тудуклары Россейде атлары айтылганы промышленникте.

Боташланы Кырарачайга кеткен жашлары, андангы кызын алып, анда жашап квалды. Жаныг атуу кырайды. Баташ дег тургандыла. Шеню ата Платовскыды. «Баташ» киталы оюсондөн айтырды, анда былай шартла жазылганы. Иерусалимде Совету тауну атын Топы-Баташк оюлөргөндиле. «Топы» деген сөз чойот тилге таг деп көнорөндү, кесимчи-айтсаг а - Боташ тау.

Арда ирзалычи «Энциклопедия Архив» жазытканда кырауу олу тау туюлду, адам кылуу бла илден төбөди. Пирамида маталы салынганды. Топу жанлары квалды. Анга төрт жаны да дуняны төрт жанын бурулдулу. Египетчи Гусь-Железны кырауу артыкча эрте ишленгенди. Бу төбени тубюнде улуу милетти паткачы асыралганы балды.

Дагыда Болгарияда Ботушеви деген тукум барды. Руфиниянда уа Боташлы шахар. Болгарияда уа Бата бл Батасок элге. Ростов областы уа Батайск шахар. Газет материалда бу тукум бла байталы шартланы барын да айтылгы туюлду. Ол амамат киталы окургы керекди.

ЭӨНДИЛЛАНЫ ЭРМӨНИЙ.

Тукум герб. Боташланы самовар.

төрөкө, бахасы бла гомат аруу юй, Живончальный олимпик стилиде килисаны кылатандыла. Аланы барысын да эсте алып, дагыда кыралга салган башка кыйыларынын 1783 жылда Екатерина II патчаны оюну бла Боташлагы дворян ат алганды.

физика-математика институтуна киреди. Көп эришюлөгө кыташы, алыч болса, Совет Союзун жыйымдык командасына кандидат да болганды эди. Студент заманында кларнети, саксафону да согырғы көрөндү. 1954-1959 жылдады тюрлю-тюрлю ансамблде согу турганды.

ТЫШЫНДА ЖЕРЛЕШТЕРИБИЗ

«Мен башхаланы жашауларын аруу этерге юйрөнем»

Эфендиланы Зарина Къазахстаны Баш Архитектура-кыруу академиясында дизайнерге окуйтуну. Ол көпчючюлөккөн сора анда кыралган магьарлыктаны туудураганды. Солу көпчючюлөккөн кыла Нальчикте жашаганды. Мен Ин-тернетте кырандашын ал бир кызуум сору бергенме. Газет окуучуланы да аны бла шөбөйтү этерге союме.

Дизайнер усталкыны не себептен сайлаганы?
Сабийликтен окуна чыгармачылык усталкыны сайларгымы быле эди. Артыкча дизайнер ишин жаратканма. Алгы мийиле жаны бла дизайнерини айырғы деп турганмы. Аны себепти школда кружокка, «Ориде» атты мода театрында да жорюгенме. Анда уа архитектура, юйлене, арбаланы жасатканы жаны жорюгандында, анга окуй турма.

Анам юристи, мен да анга оюймөйдү? Адам нассылы боллук туюлмоодо аруу жасалганд, кирисчи, хар не да жеринде турганын бек жашаат. Ант жылда дизайнерле улуу жерин алгандыла. Алайды да, биз башхаланы жашауларын аруу этерге юйрөнөмө.

Академияны оюсондөн да айтсанг эди. Бизни Къазахстанда окууган жаш тубюбөс барды. Ким биледи, аны оюсондөн толуракк билирге суйгөндө да болура. Академия 1957 жылда кураулганды. Анга жылы ичинде аны аты тюрлене турганды. 1980 жылдан бери уа Кырарачайны Баш Архитектура-кыруу академиясы деп белгиледи (кысык айтканда, КАЗАЧА). Ол бу жаны бла бийик квалификациялы специалистени хазырлайды, көси да Кырарачай, СНГ-да окуна бек ити вузланы санына киреди. Мында архитектура, дизайн, кыруулук, кырууш технология, инфраструктура, менеджмент, дагыда башка факультетте бардыла.

Биргенге окууган, шүкөлөгөн жорюктөн студентлени оюсондөн не айтырғы боллукса?
Бир келип, бу кыздар факультетте, ишчелери, сыйгандан усталкыларына - төрөчөтү көздө кырагандан жаш адамланы көргөндө, бек кыуанганын. Студентлени санында хумерисле жождыла, хар бири кесиче сөйрди. Келгенге окуна алыч бара бол да тынчанды. Төрөчюкчю вузда жашуу башхалдан эс эңкирчиди. Бизде дайым да байрамла, эришюле, тюрлю-тюрлю мероприятла бардырала.

Заринаны дизайнер иши. окустас оюнгенди. Жашауда ол усталкы басынуулду, ишис кылайык туюлсе деген оюсондөн. Алай жорюктөн оюнгени ичти оюшондөн ичти не барды! Ма алай бек ити дизайнерини айырғы санга көп тюрлю онг береді деп оюмаласам...

Мени усталкымында фантазияны чеги жожду. Дизайнер ишинде усталкыны, тюрлю тюрлю стилинде да башхаланы жашауларын, жашаганды, ишлене журтларын аруу этер оюн хайралданылдыкчы. Аны уа ючю

дыла, жашла, кызыла, алыга тир кылаштып, фахмуларын көргөзтөр ои табайды. Кырарачайда 130-дан артык миллет жашайды. Аланы барыны да келечилери илени аладыла академияда. Кавказ халкыла да бардыла. Илени окууну оюсондөн бары бла да тубөшөгөтөшөди. Килбүкчю жорюктө, миллетте кыраамалды, андан шартларыла баш жөрдө.

Нальчикке болганыны, мында жараткан, көйөнгө ушатпаганды болганды, аны жылы оюсондөн да айтсанг эди.
Шахарны, шахарчылары, табигьатны, Нальчикни кирисилгени да жаратканма. Адамланы кесирини жорюктөрүндө эңчиклик да бар эди. Ала магьа артыкча патриотла көрөнгөндөдө, кыады да бек жарык тубөгөндиле. Адеттерин унутмай, културга эс бурулганды да ич көрөгөндү.

Боташта бир жерде алай бир ташта, андангы кызын алып, оштинтен барындан да кырууну эди. Кырарачайны, Алматыны алыскы да, бир жолга алай бир талууга тубөери туюлсе. Нальчикти аруу китектурасы да аман тюрлю, стилиери бла бирге келишкенге оюлени халкына эслемгенме. Анда хар болмаганыныгымы, улуу хар да барды.

«Тоз сизденда билмегенликте, аныгьанга, сөлөшөндө да этеме. Андагы квалты бла орусча сөйлөшкөндө, кырауучуларны билгеним эспертик туюшди. Малкыр тили билгенин маңга школда артыкча бек болушанды. Анда кыруу сөйр эте эдиле: «Сен кызыкча былай уста кылай өлөңчө?» деп кырайтат айтырғы союме, Нальчикке болганында, малкыр тилден артыкча зауукчу алганым.

Сен Нальчикке болгандан кезуу бек суукту эди. Мындагы аруу жерлени уа караганымысы?
Солу конлөрмн суукчыга туюнгенири тапсы болса да, бир кыуум жөрге барганма. Элбүрт тирисинде аныны жуукулгы көпчөлдө да, аны да тынганынма. Европаны бек бийик тауну да көргөнме.

Дагыда мурагын тулу художникке бла тыншырғы эди. Жарсыгыла, Суратлау искусствовалы музейи ремонтта жабилы эди да, аны да кырайтат айтырғы союме, Нальчикке болганында, малкыр тилден артыкча зауукчу алганым.

Малкыра халкыны мемориалды болганыма. Талуула буюндан бери сакылганын кийилеге, жайрыкыла, жалкуулагы салган оюулары да жыйганыма. Ала мен ишimde болушурла деп ушалам.

Малкырага келирге деген мурагын тоду. Энди уа жашаудан не зат тилесе?
Жуукулгарым, ахталарын жарланы уа караганымысы? Окууну бошоп, суйгени ишим бла кюришюге, мени усталкыны жаратып, ахшы казакла алырғы килемте. Таш кыралыга барыгы, андангы архитектураны, башка халкылары култураларын, искусстволарын да билрге итнемө. Ол заманда жашауу толу, нассылы да болуп дейме.

Этэн ахшы мурагларыны жет.

МАХИЛЛАНЫ АЗИЗА.

АДЕТ-ТЕРЕ

Мухамматны унутулмазлык герси

Кёңгөнчолукте бизни ийор Кыргызстаны Ноокат району Кыргыз-Ата деген эте тошкун. Таука кыды жерде болганы себепли хауса, суу да таза эдиле. Адамлары да игиле. Бизден сора да, анда беште талуу ойор бар эди. Ала Чегембайлардан, Гылылардан, Кудайбайлардан, Каджалардан, Османлардан эдиле. Ишлерге ону болганына уруна да Тельман атты колхозда арбын эдик.

Мен да сабий заманымда окуяна биригем да учёник, ардакка да уа арстандар болуп турганма. 1947 жылда уа Ош шахарда эл-молк текникумга

биргеми. Аны бошагандан сора, Нооката кыйтайт, билгери жерге тохтардым.

Иштин малчылыкка бля байламлы болганы себепли фермамага эт блкн айлангыра тоуше эди. Кюлени биринде жуууларыбызны кере барганды, Бийланы Магомети койоне да келеме. Аржа кете тебирердене. Биз кёчюрюлген эттенгичке, адетлерибиз кырууп кылмазны ийнандым. Алай бир кем затчыгынгы уа айтмай болганма. Кёлонге тиймисин. Онда неди дегенде, кызын сол жаны (сол кылу) аны башы таба айлан олтурурга тийишиди. Сен

а, кызын онт кылуун атны башы таба буруп олтурганса, - деди. - Мухаммат, сау бол адетибизни койдеттик ючюн. Кёлому уа нег тиерик эди, сен мени тозеттегип ючюмю? - деп, алайда окуяна, ол айтканма, минип, жолубузга чыккынк. Мухаммат дин ахлу, адети, саны да ити биле, кем да намыс-сыый жюроген ахшы адам эди. Ол аз затчыкны манга койреттегип унутуму, ыразылык бл эгерге-эгерге турганма. Жанентли болсун дейме эсиме тошени сайын.

ГЫЛЫЛАНЫ АХМАТ.

ЮБИЛЕЙ

Кинематографка жарыкк ыз кыойгыанды

Евгений Урбанский. Болмагы-анча фахлму, сойдолмо да актёр бир неча тёлёно эсин, жюрегин да бийлет турганды. Алай бек аз заман берилген эри анга бу жашауда-жаландан 33 жыл (1932-1965). Ол Бухараны тийресинде «Директор» деген фильми сымкалары барган кезинде ажымлы өлгөндү.

«Баллада о солдате», «Чистое небо», «Большая гора», «Неоправленное письмо» деген эм башха фильмде ойнаганды. Совет кинематографда, Урбанский, таа кыска заманы ичинде кент айтылганга алай кбп жок эдиле 60-чы жылдан. Аны айрымлы оюну оспасат эспенген эди. 30-жылгыына актёрга «РСОСФ»-ни сыйлы артисти» деген даражалы эт берилген эди. Бейыл 27-чи февралда анга 80 жыл болуук эди.

Урбанский Евгений Юковичи Москвада тууганды. 1937 жылда аны атасын «халкыны душман» деп тутарды, койдетсин ала сабийлерин а Алма-Атага кёчюрөдиге. Ма мында барганды ол школга да. Аталары уа Воркутаны лагеринде тогузу жыл тургандан сора аны Юми АССР-га кёчюрөдиге. Ююро да бери жырышды. Евгений школуну мында бошады.

Алга ол Москвада дорожнй институтха киреди, андан горный институтха кёчөди. Мында, художестволу сакталгычтыкка кышатса, актёр усталгычтыгына

«Баллада о солдате», «Чистое небо», «Большая гора», «Неоправленное письмо» деген эм башха фильмде ойнаганды. Совет кинематографда, Урбанский, таа кыска заманы ичинде кент айтылганга алай кбп жок эдиле 60-чы жылдан. Аны айрымлы оюну оспасат эспенген эди. 30-жылгыына актёрга «РСОСФ»-ни сыйлы артисти» деген даражалы эт берилген эди. Бейыл 27-чи февралда анга 80 жыл болуук эди.

Урбанский Евгений Юковичи Москвада тууганды. 1937 жылда аны атасын «халкыны душман» деп тутарды, койдетсин ала сабийлерин а Алма-Атага кёчюрөдиге. Ма мында барганды ол школга да. Аталары уа Воркутаны лагеринде тогузу жыл тургандан сора аны Юми АССР-га кёчюрөдиге. Ююро да бери жырышды. Евгений школуну мында бошады.

Алга ол Москвада дорожнй институтха киреди, андан горный институтха кёчөди. Мында, художестволу сакталгычтыкка кышатса, актёр усталгычтыгына

«Баллада о солдате», «Чистое небо», «Большая гора», «Неоправленное письмо» деген эм башха фильмде ойнаганды. Совет кинематографда, Урбанский, таа кыска заманы ичинде кент айтылганга алай кбп жок эдиле 60-чы жылдан. Аны айрымлы оюну оспасат эспенген эди. 30-жылгыына актёрга «РСОСФ»-ни сыйлы артисти» деген даражалы эт берилген эди. Бейыл 27-чи февралда анга 80 жыл болуук эди.

КЕЗ КЪАРАМ

ВАК-НЫ АШЫГЫШЛЫ ТОРЛЕНДИРУУ КЕП ЧОЛА ДИССЕРТАЦИЯЛА КЕЛТИРИЛКДИ

«Российская газетага» 10-чу февралда чыккан номеринде «Диссертациялардын башка бля совени юсоенден болупла...» эм ол документти жашауда хайырлануу юсоенди билим беруюне эм илмуну министри приказ басмаланынданга. Алга, халкы алдында жоопкер, алай агага кызыл-кызыл баш маганалы затны аны жамуат - кырал негити бузарга корошедиле деген кыайт.

«Российская газетага» 10-чу февралда чыккан номеринде «Диссертациялардын башка бля совени юсоенден болупла...» эм ол документти жашауда хайырлануу юсоенди билим беруюне эм илмуну министри приказ басмаланынданга. Алга, халкы алдында жоопкер, алай агага кызыл-кызыл баш маганалы затны аны жамуат - кырал негити бузарга корошедиле деген кыайт.

«Российская газетага» 10-чу февралда чыккан номеринде «Диссертациялардын башка бля совени юсоенден болупла...» эм ол документти жашауда хайырлануу юсоенди билим беруюне эм илмуну министри приказ басмаланынданга. Алга, халкы алдында жоопкер, алай агага кызыл-кызыл баш маганалы затны аны жамуат - кырал негити бузарга корошедиле деген кыайт.

«Российская газетага» 10-чу февралда чыккан номеринде «Диссертациялардын башка бля совени юсоенден болупла...» эм ол документти жашауда хайырлануу юсоенди билим беруюне эм илмуну министри приказ басмаланынданга. Алга, халкы алдында жоопкер, алай агага кызыл-кызыл баш маганалы затны аны жамуат - кырал негити бузарга корошедиле деген кыайт.

Баш редактор

АТААЙЛЫ ЖАМАЛ

РЕДАКТОЛЕНТИ:

БЕПШАЙЛАНЫ Муталип (баш редактору оубунасары), КЮНАКАЛЛАНЫ АХСАН (баш редактору оубунасары), ЛАХИЯНЫ Владимир, БИТТИРЛАНЫ Аминат, ТЕКУДАНЫ Хауа, ТОКУМАЛАНЫ Хусейн, ТОКЛУЛАНЫ Борис (жууулы секретары).

ТЕЛЕФОНЫ:

Редатору ирёмёнй - 42-63-01. Баш редактору оубунасарлары - 42-38-21, 47-26-22. Жууулы секретары - 42-66-85. Секретары - 40-93-62, Корреспонд. - 42-63-52.

РЕДАКЦИНЫ БЕНОМЛЕРИ:

Жамуат-политика бёном - 42-67-68, 42-24-02. Экономика бёном - 42-66-73. Култура бёном - 42-75-82, 42-68-72. Социальный политика бёном - 42-66-76, 47-27-59. Жанылыкыла эм спорт бёном - 47-26-39, 42-66-71. Письмо-мол эм реслама бёном - 42-67-39, 42-66-72. Тизмеч бёном - 42-66-128. Сурат алуучулар - 42-75-82, 42-66-76. Бухгалтерия - 42-30-87. Операторлар - 47-26-28, 42-39-65.

Редакция авторга бля кылат жюортоймеди.

Кызо жазмалга ренегенга этимдейди эм ала артка кайтпайт. Газете басмаланын материалда айтылган аюмо редакцияны оюму бля келимизге болуукта. Алда айтылган хар зат ючюн Россия Федерацияны Бююмо юсоенди замонуна тийишликке материалды авторлары кесери жууушталы.

УЧРЕДИТЕЛЬТЕ: КЪАБАРТЫ-МАТКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛА ПРАВИТЕЛЬСТВОСУ

Table with 4 columns containing contact information for various departments: Head Editor, Editorial Board, Telephone numbers, and Subscription rates. Includes details for 'Редатору ирёмёнй', 'Баш редактору оубунасарлары', and 'Жууулы секретары'.

360000, Нальчик шахар, Ленин аты проспекти, 5 электрон пошта: elbor_50@mail.ru

Тиража 3250 экз. Заказ № 560

Итернеттен.

Спартаклада

Эркегыруулагуа оздурмагъандыла

Нальчик шахарны администрациясы жаш тёлёно эм жамуат биригилген ишери жаны бля бёлому эм билим беруюне бля илмуну ишчилерини профсоюз курауп ушок атыудан усталзаны араларында эришуиле өтгөндө. Бейыл бля бу иш экинчи кере бардырды.

Алай бля Нальчикни 9-чу номерлы школун шахарны битеу школларын бля сабий садларындан 40-га жууук устаз жыйылган эди. Кызы сермешден сора аны араларында бек колчолпа 11-чи школун келечилери болганды. Экинчи жерге Сабий эм жаш тёлё чыгармачылыкны арасыны преодателери чыккыандыла. 2-чи номерлы школун келечилери уа 3-но жерге чыгар ючюн, битеу коч-кырууларын амагъандыла.

Эришуиле кёргозтенгиче кере, тишоруула эр кишилден осал атырмагъандыла. Эки кытаудам да бек ити кёрюмдө - 43 очко - бирчанды. Алай бля тишорууланга араларында 52-чи номерлы программаны

зыйдан Татьяна Голубец хорлаганды. Эр кишилде уа Сабий эм жаш тёлё чыгармачылыкны арасыны преодателери Олег Хажжасымов.

КЪАСЫМЛАНЫ Аминат. Суратны ХОПЛАНЫ Марият алганды.

КЪМР-НИ Спорт, туризм эм курортла министрствосууну пресс-службаасы.

Профилактика

Жаш тёлёно осал кыылыкъландан сакъларга

Арт кезинде алколизм эм наркомания кёндөн-кбп бола бардыла, аспам ююрюени эшкелери жалкындан эм жабыдыла. Бююмонокте сизни сабийиыга орманда, арбада, кардеге, олугай, убасок окуна наркотиклени бериле болуукта. Ичгини уа не гичте сабийге да кыайсы тюремде да саттыла.

Жаш адамзаны арасында право низамга бузукулук этгенле не квадар аз болур, ала ичгинликте, наркоманияга берилме ючюн, КЪМР-ни Саулык сакълар министрствосу, Урууну эм социальный аймагыну министрствосу Спорт, туризм эм курортла министрствосу, КЪМР-де Наротиктиге контролькту эти жуаны бля служба бля кыаштындан.

Алай рейдленден бирине жаш тёлёно ишери эм спорт жаны бля министр С.Б.Хажжироко да кыаштындан. Ол акылыбелде кыгууланга эм сатуу-алуу бля ююрошене бля ушак этгенди. Биллал аспалк-ангылатуу ишле не квадар термк бардырыллары ишленгенди. Алай тюбешилуде сатуу-алууда закондан чыккыма ючюн, бузукулучаны жуу-

агылап пресс-конференцияла, брифинг, «тёрек столла» бардырылдыла, школлада, бийик окуу йулылде рейдле болганды. Нальчикте ич ишени управленциясы эчки оствоз тожониле акылыбелк болмагъандыла бийи, топтон сатмаз ючюн, ала бля ангылатуу иш бардыруу бля бирге ол жаны бля законга бузукулук этгенлеге кызы эсертөдиле, административе жууушка тартыдыла. Бек башы уа - жаш адамгагыла ичгинликте, наркоманияга берилме ючюн, КЪМР-ни Саулык сакълар министрствосу, Урууну эм социальный аймагыну министрствосу Спорт, туризм эм курортла министрствосу, КЪМР-де Наротиктиге контролькту эти жуаны бля служба бля кыаштындан.

Алай рейдленден бирине жаш тёлёно ишери эм спорт жаны бля министр С.Б.Хажжироко да кыаштындан. Ол акылыбелде кыгууланга эм сатуу-алуу бля ююрошене бля ушак этгенди. Биллал аспалк-ангылатуу ишле не квадар термк бардырыллары ишленгенди. Алай тюбешилуде сатуу-алууда закондан чыккыма ючюн, бузукулучаны жуу-

агылап пресс-конференцияла, брифинг, «тёрек столла» бардырылдыла, школлада, бийик окуу йулылде рейдле болганды. Нальчикте ич ишени управленциясы эчки оствоз тожониле акылыбелк болмагъандыла бийи, топтон сатмаз ючюн, ала бля ангылатуу иш бардыруу бля бирге ол жаны бля законга бузукулук этгенлеге кызы эсертөдиле, административе жуушка тартыдыла. Бек башы уа - жаш адамгагыла ичгинликте, наркоманияга берилме ючюн, КЪМР-ни Саулык сакълар министрствосу, Урууну эм социальный аймагыну министрствосу Спорт, туризм эм курортла министрствосу, КЪМР-де Наротиктиге контролькту эти жуаны бля служба бля кыаштындан.

Алай рейдленден бирине жаш тёлёно ишери эм спорт жаны бля министр С.Б.Хажжироко да кыаштындан. Ол акылыбелде кыгууланга эм сатуу-алуу бля ююрошене бля ушак этгенди. Биллал аспалк-ангылатуу ишле не квадар термк бардырыллары ишленгенди. Алай тюбешилуде сатуу-алууда закондан чыккыма ючюн, бузукулучаны жуу-

Алай рейдленден бирине жаш тёлёно ишери эм спорт жаны бля министр С.Б.Хажжироко да кыаштындан. Ол акылыбелде кыгууланга эм сатуу-алуу бля ююрошене бля ушак этгенди. Биллал аспалк-ангылатуу ишле не квадар термк бардырыллары ишленгенди. Алай тюбешилуде сатуу-алууда закондан чыккыма ючюн, бузукулучаны жуу-

Алай рейдленден бирине жаш тёлёно ишери эм спорт жаны бля министр С.Б.Хажжироко да кыаштындан. Ол акылыбелде кыгууланга эм сатуу-алуу бля ююрошене бля ушак этгенди. Биллал аспалк-ангылатуу ишле не квадар термк бардырыллары ишленгенди. Алай тюбешилуде сатуу-алууда закондан чыккыма ючюн, бузукулучаны жуу-

Борчну амалы - бер да кытул

2012 жылда 22-чи февралда Къабарты-Малкхар Республикада МБД-ны Къырал автономиялык оюд приставла бля бирге «Борчлары болганыла» деген ат бля рейд бардырганды. Анга ГИБД-ны 259 кыулуучуны кыаштындан. Ала бля бирге оюд приставла да болганды.

Рейд бардыргандан сора уа 1225 административе протокол жазылганды. Ол санда РФ-ни Административе право низамга бузукулук этиу кодексини 20-25-чи статьясына керекке (административе тазир төвөмөтүн ючюн) -190-ны, ичги ичил тургъан бля алуудан кесирин тыярга 7-си, терезелерини миллалары кыраа торорниол болгандыдан -198-си, кыоркууусулукну бел

буларын хайырланмагъандан -402-си, водител прывалоры болмай автомашина жюрогтенгенде оюд приставла бля бирге «Борчлары болганыла» деген ат бля рейд бардырганды. Анга ГИБД-ны 259 кыулуучуны кыаштындан. Ала бля бирге оюд приставла да болганды.

Рейд бардыргандан сора уа 1225 административе протокол жазылганды. Ол санда РФ-ни Административе право низамга бузукулук этиу кодексини 20-25-чи статьясына керекке (административе тазир төвөмөтүн ючюн) -190-ны, ичги ичил тургъан бля алуудан кесирин тыярга 7-си, терезелерини миллалары кыраа торорниол болгандыдан -198-си, кыоркууусулукну бел

буларын хайырланмагъандан -402-си, водител прывалоры болмай автомашина жюрогтенгенде оюд приставла бля бирге «Борчлары болганыла» деген ат бля рейд бардырганды. Анга ГИБД-ны 259 кыулуучуны кыаштындан. Ала бля бирге оюд приставла да болганды.

буларын хайырланмагъандан -402-си, водител прывалоры болмай автомашина жюрогтенгенде оюд приставла бля бирге «Борчлары болганыла» деген ат бля рейд бардырганды. Анга ГИБД-ны 259 кыулуучуны кыаштындан. Ала бля бирге оюд приставла да болганды.

Башмачылык

Тюз ниетли полициячыларга - ахча саугъа

Низамны сакълучуу органлада улутхалкыны курууту ючюн, бирге Россиеде кыаллай мадар этерге кереклисин излейдиле. Тарастанды уа тоз ниетти култуук этен полициячыларга ахча саугъа берилит турганы 10 жыл болады. Улутха алуудан кесирин тыярга сёз берген милициячылары барысына да Тарастаны баш милиция кыулуучулары 2012 жылда улут ахча саугъа ала этерге борчтонганды. Ол ахчаны суммасы 100 миң сомдан улут туюл эсе да, кбл милициячыга ол ахшы юлю болган эди.

«Российская газетага» 10-чу февралда чыккан номеринде «Диссертациялардын башка бля совени юсоенден болупла...» эм ол документти жашауда хайырлануу юсоенди билим беруюне эм илмуну министри приказ басмаланынданга. Алга, халкы алдында жоопкер, алай агага кызыл-кызыл баш маганалы затны аны жамуат - кырал негити бузарга корошедиле деген кыайт.

«Российская газетага» 10-чу февралда чыккан номеринде «Диссертациялардын башка бля совени юсоенден болупла...» эм ол документти жашауда хайырлануу юсоенди билим беруюне эм илмуну министри приказ басмаланынданга. Алга, халкы алдында жоопкер, алай агага кызыл-кызыл баш маганалы затны аны жамуат - кырал негити бузарга корошедиле деген кыайт.

Table with 4 columns containing contact information for various departments: Head Editor, Editorial Board, Telephone numbers, and Subscription rates. Includes details for 'Редатору ирёмёнй', 'Баш редактору оубунасарлары', and 'Жууулы секретары'.

360000, Нальчик шахар, Ленин аты проспекти, 5 электрон пошта: elbor_50@mail.ru

Тиража 3250 экз. Заказ № 560

Итернеттен.